

Josef Šíma: Montiho fiskální iluze

20.prosince 2010

www.euro.cz

20.12.2010

Nedávno proběhlo v Evropském parlamentu za přítomnosti exkomisaře pro konkurenci Maria Montiho představení analýzy The Monti Report: A Critical Appraisal. Jedná se o kritický pohled autorů ze čtyř zemí, pišících pod hlavičkou italského Institutu Bruna Leoniho, na tzv. Montiho zprávu, jež vznikla z popudu předsedy komise Barrosa, aby nastínila další vývoj evropského jednotného trhu. V Evropské unii spolu od počátku soupeřily dvě myšlenky. Na jedné straně myšlenka liberalizace evropské ekonomiky, na straně druhé snaha o harmonizaci. Přesně toto pnutí nalezneme i v Montiho zprávě, byť by se zdálo, že exkomisař pro konkurenci by měl mít mimořádné pochopení pro dynamiku konkurenčního trhu. Jak ukazují autoři studie, často tomu tak není. Monti sice vyzývá k odstranění administrativních bariér, ovšem obdobně podporuje i harmonizační snahy v řadě směrů - při ochraně spotřebitele, při zdůvodňování nutnosti centrálního rozhodování o investicích do infrastruktury a řady dalších politik. Jednotící myšlenkou za všemi těmito snahami je zjevně přesvědčení o nemožnosti "fungování trhu" při existenci různých regulačních systémů v jednotlivých zemích. Je to však právě institucionální konkurence, jež stála u rozmachu Evropy, o němž se hovoří jako o Evropském zázraku. Konkurence povede k "harmonizaci zdola", tj. systému jednotného zacházení v celé Evropě. Takováto opravdová evropská jednota je výsledkem konkurence, nikoli jejím předpokladem, jež je nutno politicky definovat a prosadit.

Myšlenka politické přípravy trhů na "jednotnost" neopouští Maria Montiho ani v otázce daní. Naopak. Pro vyřešení problémů unie do budoucna jsou prý nutné dvě věci. Na straně jedné pracovat na straně příjmů, především "harmonizovat" daně.

Na straně druhé věří Mario Monti - a v tom není zdaleka sám - v účinnost fiskální politiky, jež může řešit problémy struktury i celkové výše výroby.

Veřejné, tj. politické, výdaje z evropské úrovně prý "mohou nastartovat výrobu inovativních produktů a technologií...to dodá impuls výzkumu a inovacím, podpoří sociální kohezi a pomůže odstranit chudobu a nezaměstnanost..." Krizové události z poslední doby by nám však měly naznačit, že zdroj problémů veřejných financí spočívá v nezodpovědných a krátkozrakých politických rozhodnutích vlád, která jsou zahalována právě do takovýchto přitažlivých (a nebezpečných!) politických frází.

Je děsivé vidět Maria Montiho, jak věří tomu, že se EU nic takového stát nemůže; že pro ni neplatí standardní ekonomické zákony. Spolu s Jacquesem Delorse (a řadou dalších) ve svém článku ve Financial Times před pár dny psali, že vůbec nepřipadá v úvahu, aby se EU, jako ostatní země, pokoušela na poli veřejných výdajů šetřit. Šetření je prý proti zájmům Evropy, neboť vyvolá krizi nebo přinejlepším hospodářskou stagnaci. Co platí pro národní politiky, pro evropskou neplatí! Evropský rozpočet prý, na rozdíl od rozpočtů národních, musí být použit k nastartování ekonomiky, "k dosažení ambiciózních cílů, které jsou ekonomickou a sociální nutností". Je k tomu třeba něco dodávat?

Euro, 51/2010